

REVISTA MUSICAL CATALANA

Concerts, Crítica

'Considerant'... el gènere humà

Redacció on 22 novembre, 2017 / 0 comments

© Lorenzo di Nozzi

CICLE CORAL ORFEÓ CATALÀ. Concert inaugural de temporada 2017-18 del Palau de la Música Catalana. *Considering Matthew Shepard* de Craig Hella Johnson. Orfeó Català. Cor de Noies i Cor Jove de l'Orfeó Català. Marta Mathéu, soprano. Marina Rodríguez-Cusí, mezzosoprano. Manu Guix, tenor. Joan Martín-Royo, baríton. Big Mama Montse. Els Amics de les Arts. Josep Buforn, piano. Grup instrumental: Francesc Puig, Eduard Iniesta, Laura Marín, Albert Romero, Laia Puig, Mario Lisarde i Paco Montañés. David Espinosa, artista visual. Dir. escènica: David Selvas i Norbert Martínez (La Brutal). Dir. musical: Simon Halsey. **PALAU DE LA MÚSICA. 21 D'OCTUBRE DE 2017.**

Per Mercedes Conde Pons

Les estrenes tenen sempre diversos filtres d'avaluació, sotmesos al cost de la immediatesa i la manca de distància temporal que permeti constatar de forma incontestable com ha tractat el temps aquella obra. En el cas d'una obra tan particular com la que va inaugurar la temporada del Palau de la Música Catalana el 21 d'octubre passat, és oportú aplicar-hi diversos filtres, que en aquest cas podem definir com el de la tradició musical del compositor, el dels referents artístics vinculats a una cultura que podem englobar sota el paraigua de l'occidentalitat, el de l'experiència personal del compositor, tant pel que fa a la seva vinculació amb el tema argumental escollit com pel que fa al seu rerefons humà, les seves vivències i, per últim, el dels seus gustos personals i la seva creativitat, entenguem-hi també aquí la seva inspiració. Certament, altres factors extemporanis a l'obra, però que afecten el públic, són valors emocionals que poden produir una reacció determinada en l'audició i descoberta d'una obra. En aquest cas, és inevitable tenir en compte que els fets polítics i socials viscuts les darreres setmanes a Catalunya han predisposat els oients a una sensibilitat especial que, en aquest cas, s'assimila al sentiment de dolor i frustració per la injustícia envers el protagonista de l'obra que ens ocupa, Matthew Sheppard.

© Lorenzo di Nozzi

Considering Matthew Sheppard està escrita en format de relat documental en què el protagonista i els coprotagonistes de la tragèdia —és a dir, l'assassinat del jove americà Matthew Sheppard pel simple fet de ser gai— narren la història dels fets des de la distància d'un temps d'assumpció, judici i condemna dels assassins, però sobretot d'important avenç en matèria de drets humans. Aquest és un fet essencial per entendre la motivació d'una obra que busca descriure uns fets, atenent a una moralitat i ètica pròpia d'una cultura, la dels Estats Units, que deu molt al cristianisme introduït pels europeus establerts al Nou Món, i que és la base moral dels drets civils i la constitució nord-americana. I és important tenir en compte el pes que el cristianisme (entès des de l'espill d'una comunitat d'una ciutat del més profund Wyoming) té en aquesta obra, per saber entendre les continuades referències que hi apareixen a l'obra de J. S. Bach. No sols a les seves *Passions* pel que fa a l'estructura formal, sinó més encara al continu missatge de consol i esperança que es transmet a través del guany en matèria de drets humans que la tragèdia patida per Matthew Sheppard i la seva família va aportar a partir del moment de l'aprovació de la inclusió de l'homicidi per discriminació d'inclinació sexual com a delictes d'odi.

Amb aquests pressupòsits resulta molt més entenedora una obra que busca contínuament la complicitat i aprovació del públic —i això no ho entenem com un demèrit sinó com a virtut— en pro de la defensa d'una veritat universal: tots els homes, sigui quina en sigui la condició, el gènere, la inclinació sexual, el color, origen, etc., tenen els mateixos drets.

Manu Guix. © Lorenzo di Nozzi

Com dèiem, l'obra explica el cas de Matthew Shepard, un jove natural de Wyoming que va ser assassinat el 12 d'octubre de 1998 per la seva condició d'homosexual, després d'haver estat torturat i lligat a una tanca a mode de crucifixió. Però no va ser fins a l'octubre del 2009 que, sota el mandat de Barack Obama, es va aprovar una llei que porta el nom d'aquest noi que inclou el crim contra l'orientació sexual com a delictes d'odi. Tant l'obra com els que el van conèixer, tal com manifesta al programa de mà el director executiu de la Matthew Shepard Foundation, Jason Marsden, insisteixen en el fet que en Matt era un noi "normal", és a dir, gens excepcional. I aquest és un fet important per entendre l'estil general que traspua l'obra, perquè el fet que Matt s'hagi convertit en protagonista involuntari d'una obra que el 21 d'octubre passat s'estrenava a Europa, és el que és veritablement excepcional. I ho és perquè, de fet, l'obra parla d'un assassinat del qual qualsevol de nosaltres podria haver estat víctima, perquè Matthew va ser assassinat pel simple fet de voler ser ell mateix i viure la seva plena essència en llibertat. Per això, lluny de resultar una obra pretensiosa en el seu conjunt, apel·la, tant pel seu enfocament argumental com pel

ventall d'estils que el compositor americà utilitza a mode de *patchwork* al llarg de l'obra, a la compassió, a la generació d'empatia amb el públic i, més enllà, a la consciència de la necessitat de normalitzar una realitat que no hauria de ser considerada com a excepcional: el fet de no jutjar ningú per la seva orientació sexual i la seva opció d'estimar.

Considering Matthew Sheppard, dèiem, pren l'estructura *sui generis* de les *Passions* de J. S. Bach per establir un paral·lelisme entre dues figures icòniques, absolutament innocents, que van ser assassinades en condicions similars –crucificats– per no encaixar en la mentalitat d'una determinada part de la societat. Però Bach apareix molt més que en l'estructura de l'obra –amb pseudocitacions com el passatge coral “Kreuzige, kreuzige”–, sinó que Craig Hella Johnson fa de la seva música tota una declaració d'intencions, en introduir el “Preludi en Do major” d'*El clave ben temperat* per començar i cloure l'obra, i crear així una atmosfera de recolliment des de l'inici fins al final de l'obra que la dota d'unitat. Al llarg de l'obra apareixen continuament referències pròpies de la música que és afí a Craig Hella Johnson: el cant gregorià, les harmonies fàcilment associables a la música de Whitacre i Rutter, els *tintinnabuli* d'Arvo Pärt i les referències més populars de la cultura nord-americana: el gòspel, el *soul*, el *country*.

Big Mama Montse. © Lorenzo di Nozzi

Entre els músics responsables d'estrenar aquesta partitura, cal destacar per sobre de tots la magnífica feina realitzada per les veus de l'Orfeó Català, el Cor de Noies i el Cor Jove de l'Orfeó Català, que, sota la direcció de Simon Halsey, principal impulsor d'aquesta estrena, van defensar amb gran emotivitat i efectivitat una partitura plena d'esculls però alhora d'immensa bellesa. L'emotivitat era a flor de pell i això es va poder apreciar tant a l'escenari com a la platea. Així mateix, entre els solistes van destacar Joan Martín-Royo, que va interpretar dos dels passatges més tristos de l'obra, el de l'amic que troba Matthew Shepard agonitzant, i l'acompanya en la seva agonia, planyent, a mode de pietat, la injustícia de l'atac rebut, i el de la condemna al foc etern; dos moments d'una gran intensitat que el baríton va defensar amb gran professionalitat i una emotivitat continguda. Marta Mathéu va estar impecable en les seves intervencions, en una empresa difícil, havent de combinar la impostació lírica amb un registre més central i una emissió més blanca de l'habitual de la tècnica lírica. Particularment la seva darrera intervenció, cantant d'esquenes al públic, abraçada al director, Simon Halsey, va ser un gest commovedor, molt significatiu del missatge que es pretenia donar. Així mateix, l'actuació de Big Mama Montse interpretant el passatge de *blues* “Keep it away from me” va ser un dels moments més brillants de l'obra, per la intensitat i exuberància vocal de la seva interpretació. Manu Guix va tenir la tasca difícil d'interpretar el protagonista de l'obra, Matt, per al qual el compositor demana una veu d'impostació pop, amb un registre agut sòlid. El cantant va defensar bé el seu paper, malgrat no sentir-se còmode en alguns passatges on es demanava una veu més lírica. També Marina Rodríguez-Cusí va tenir un paper de gran solvència com a mare de Matt. Entre els integrants d'Els Amics de les Arts, va destacar especialment la veu de Daniel Alegret, que va interpretar el passatge “The innocence”, de gran nostàlgia i pes dramàtic, amb una naturalitat i sinceritat molt incisives.

© Lorenzo di Nozzi

Va ser de gran ajuda per acompanyar la narrativitat de l'obra la tasca realitzada a nivell escènic per l'equip de La Brutal –David Selvas i Norbert Martínez–, que van aconseguir amb ben pocs mitjans explicar l'obra sense treure el protagonisme al que passava a l'escenari a nivell musical. L'ús de figures en miniatura i els diferents elements simbòlics que van anar apareixent a l'escenari, com una tanca com la que va servir de creu al protagonista de l'obra, així com el darrer vídeo final amb els cantants de l'Orfeó com a protagonistes –tots ells, com nosaltres, podríem ser Matthew Sheppard– van transmetre a la perfecció el missatge que Craig Hella Johnson tradueix en música.

Al final, l'obra es tanca amb una reflexió general que posa de manifest una realitat sorprenent: com és possible que l'ésser humà estigui a anys lluny, pel que fa a la resolució de certs dilemes morals, dels avenços científics de què ha estat capaç. Però també ho fa amb una veritat absolutament imprescindible per intentar fer de la comunitat humana una societat millor: no caure en la provocació de la por, no caure en l'odi a la diferència.

G+ Like 6 Tweet

Revista Musical Catalana © 2013 All Rights Reserved

Outspoken theme by Wpshower